

Til menighetsrådene og de kirkelig fellesrådene

Konstituerende møte og valg i menighetsråd og kirkelig fellesråd – veiledning

Kirkerådet får i begynnelsen av valgperioden mange spørsmål i forbindelse med at menighetsråd og kirkelig fellesråds skal konstituere seg. Kirkerådet sender derfor ut et rundskriv med nærmere veiledning til problemstillinger som vil kunne dukke opp i forbindelse med konstitueringen, valg av leder og valg av kirkelig fellesråd. Rundskrivet er utarbeidet etter konsultasjon med KA.

Rundskrivet redegjør for regler som finnes i [kirkeloven](#), [regler om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet](#) (heretter forkortet til virksomhetsreglene) og [regler for valg av kirkelig fellesråd](#).

1. Konstituerende møte i menighetsrådet

Konstituerende møte i det nyvalgte menighetsrådet avholdes innen utgangen av oktober i valgåret, jf. virksomhetsreglene § 1 nr. 2. Møtet kalles sammen av lederen av det fratredende rådet med minst 14 dagers varsel. Det konstituerende møtet er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene er til stede. Det er med andre ord et høyere krav til vedtaksførhet ved det konstituerende møtet enn eller – normalt er det tilstrekkelig at minst halvparten av medlemmene er tilstede, jf. virksomhetsreglene § 5.

1.1 Valg av leder og nestleder menighetsrådet

Menighetsrådet velger i det konstituerende møtet og senere hvert år blant sine medlemmer, leder og nestleder, jf. virksomhetsreglene § 1 nr. 3. Det betyr at leder og nestleder bare kan velges blant de faste medlemmene av menighetsrådet. Det er naturlig å velge de to hver for seg, først leder og så nestleder.

Lederen og nestlederen velges for et år av gangen. Lederen fungerer inntil rådet har valgt en ny leder. Trer lederen midlertidig eller endelig ut av funksjon i løpet av den tid vedkommende er valgt for, rykker nestlederen opp til leder, og rådet velger midlertidig eller endelig en ny nestleder. Den som ett år har vært leder, kan unnslå seg valg for det følgende år.

Det er fastsatt i reglene at valget skal foregå skriftlig. Valget gjennomføres som et flertallsvalg, jf. virksomhetsreglene § 7 nr. 3.

Alle de faste medlemmene av menighetsrådet er valgbare som leder. Det gjelder også soknepresten eller eventuelle kirkelig tilsatte som er valgt inn i menighetsrådet. Kirkemøtekomiteen som behandlet virksomhetsreglene i Kirkemøtet, påpekte at det

normale bør være at prest ikke velges til leder av menighetsråd eller fellesråd (sak KM 19A/96).

Ved valg av leder i menighetsråd med fellesrådsfunksjoner er de faste medlemmene av menighetsrådet valgbare som leder, med unntak av kommunens representant. Det er fordi at den kommunale representanten kun deltar i møtet under fellesråds sakene, mens lederen har ansvar for å lede både menighetsrådets menighetsrådsfunksjoner og fellesrådsfunksjoner.

1.2 Valg av menighetsrådets arbeidsutvalg

Kirkeloven § 8 åpner blant annet for at menighetsrådet kan gi lederen og minst to av rådets medlemmer (et arbeidsutvalg) fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe avgjørelse i saker som skulle ha vært avgjort av rådet. Avgjørelse som er truffet med hjemmel i slik fullmakt skal refereres i første møte etter at avgjørelsen er truffet.

I tillegg til lederen er det vanlig at nestlederen og soknepresten inngår i arbeidsutvalget. Det er bare faste medlemmer som kan velges til arbeidsutvalget, ikke varamedlemmer.

1.3 Valg av andre utvalg under menighetsrådet

Virksomhetsreglene § 8 åpner opp for at menighetsrådet kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilt angitte oppgaver innen rådets ansvarsområde. Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat hvor ikke annet er bestemt eller følger av lov.

Det kan også velges andre enn rådets medlemmer til slike utvalg. Begge kjønn skal om mulig være representert. Valg av slike utvalg skjer ved flertallsvalg, jf. virksomhetsreglene § 7 nr. 4.

1.4 Valg av menighetsrådsmedlemmer til kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd skal i god tid før valget sende brev til menighetsrådene om å velge representanter og vararepresentanter. Valg av menighetsrådsmedlemmer til kirkelig fellesråd avholdes av det enkelte menighetsråd, innen den dato som kirkelig fellesråd bestemmer. Kjønn- og aldersmessig fordeling bør tilstrebes.

Medlemmene og varamedlemmene av kirkelig fellesråd må være faste medlemmer av menighetsrådet. Det er ikke adgang til å velge varamedlemmer i menighetsrådet til medlemmer eller varamedlemmer av kirkelig fellesråd.

Kirkelig fellesråd foretar tilsetting og ivaretar arbeidsgiveransvaret for de som er tilsatt over fellesrådets budsjett. Hvis noen av menighetsrådsmedlemmene er tilsatt av kirkelig fellesråd, vil disse i noen sammenhenger kunne være inhabile i fellesrådets behandling av personalsaker. Dette kan tilsi at slike menighetsrådsmedlemmer ikke bør velges til kirkelig fellesråd.

Medlemmene og varamedlemmene velges for en periode på fire år. Det innebærer at menighetsrådet ikke kan gjøre nyvalg av kirkelig fellelsråd i løpet av en valgperiode. Det er likevel slik at hvis et valgt medlem til kirkelig fellelsråd trer endelig ut av menighetsrådet i valgperioden, avgjør menighetsrådet om det skal holdes nytt valg eller om vararepresentanten skal gå inn som fast medlem. I så fall skal det velges ny vararepresentant.

Som hovedregel holdes valget som flertallsvalg. Den eller de er valgt som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmer. Hvis ingen eller et utilstrekkelig antall får slikt flertall, holdes ny avstemning. Ved denne er den eller de valgt som får flest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres valget ved loddtrekning. Den eller de som kommer deretter i stemmetall, blir vararepresentanter.

Hvis menighetsrådet er valgt ved forholdsvalg, slik det er i noen få tilfeller, skal medlemmene velges etter bestemmelsene om forholdsvalg i kommuneloven 2018 § 7-5 og § 7-6 så langt de passer.

1.5 Valg av kommunens representant til kirkelig fellelsråd

Kirkelig fellelsråd skal anmode kommunen om å foreta valg av kommunens representant og vararepresentant til kirkelig fellelsråd i henhold til kirkeloven § 12 første ledd bokstav b. Representantene velges for samme periode som kommunestyret, jf. regler for valg av kirkelig fellelsråd § 5.

Det følger av kirkeloven at det er krav om medlemskap for kirkelige ombud (tillitsvalgte), jf. § 29 første ledd. Det gjelder også for kommunens representant og vararepresentant i kirkelig fellelsråd. Det er likevel en dispensasjonsadgang, hvor det aktuelle kirkelige fellelsråd kan søke biskopen om å gi dispensasjon fra medlemskapskravet i særlige tilfeller, jf. tjenesteordning for biskoper § 11a.

1.6 Oppnevning av geistlig representant til kirkelig fellelsråd

Kirkelig fellelsråd sender melding til biskopen om hvem som er valgt inn i fellelsrådet med anmodning om at biskopen oppnevner en geistlig representant og vararepresentant, om mulig en av hvert kjønn, til kirkelig fellelsråd i henhold til kirkeloven § 12 første ledd bokstav c. Den geistlige representanten skal være en prost eller annen prest.

2. Konstituerende møte i kirkelig fellelsråd

Konstituerende møte i det nyvalgte kirkelige fellelsrådet avholdes innen utgangen av november i valgåret, jf. virksomhetsreglene § 1 nr. 2. I likhet med menighetsrådet skal møtet kalles sammen av lederen av det fratredende fellelsrådet med minst 14 dagers varsel. Det er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene er til stede.

Særlig om kirkelig fellesråd som berøres av kommunesammenslåing fra 1. januar 2020

Barne- og familiedepartementet har i brev 14. juni 2019 til de berørte kirkelige fellesråd fastsatt overgangsbestemmelser i medhold av kirkeloven § 2 femte ledd vedrørende funksjonstid og konstituering for de kirkelige fellesråd som etableres fra 1. januar 2020 som følge av kommunesammenslåinger. Der er det fastsatt at lederen av den kirkelige fellesnemnda kaller inn det nye kirkelige fellesrådet til konstituerende møte innen utgangen av november. Det nye kirkelige fellesrådet trer i funksjon 1. desember. Den kirkelige fellesnemnda trer samtidig ut av funksjon.

Funksjonsperioden for det kirkelige fellesrådet i de kommunene som skal slås sammen, varer inntil tidspunktet for iverksetting av kommunesammenslåingen, dvs. 1 januar 2020. I perioden fra 1. desember 2019 til 1. januar 2020 er ansvaret begrenset til det som er nødvendig for å avslutte virksomheten. Det vises for øvrig til at KA har utarbeidet et ressursnotat datert 2. oktober om nye kommuner og nye fellesråd.

2.1 Valg av leder og nestleder i kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd velger i det konstituerende møtet og senere hvert år blant sine medlemmer, leder og nestleder, jf. virksomhetsreglene § 1 nr. 3. Det betyr at leder og nestleder bare kan velges blant de faste medlemmene av kirkelig fellesråd.

Lederen og nestlederen velges for et år av gangen. Lederen fungerer inntil rådet har valgt en ny leder. Trer lederen midlertidig eller endelig ut av funksjon i løpet av den tid vedkommende er valgt for, rykker nestlederen opp til leder, og rådet velger midlertidig eller endelig en ny nestleder. Den som ett år har vært leder, kan unnslå seg valg for det følgende år.

Det er fastsatt i reglene at valget skal foregå skriftlig. Valget gjennomføres som et flertallsvalg, jf. § 7 nr. 3.

Alle de faste medlemmene av kirkelig fellesråd er valgbare som leder og nestleder. Det gjelder med andre ord også kommunens representant og geistlig representant. KA og Kirkerådet har i sin veiledning likevel frarådet at kommunens representant velges til leder av kirkelig fellesråd, da vil kunne svekke forståelsen av fellesrådet som et selvstendig kirkelig organ, og vanskeliggjøre en god rolleforståelse mellom kommune og kirke.

2.3 Valg av arbeidsutvalg i kirkelig fellesråd

Kirkeloven § 13 åpner blant annet for at kirkelig fellesråd kan gi lederen og minst to av rådets medlemmer (et arbeidsutvalg) fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe avgjørelse i saker som skulle ha vært avgjort av rådet. Avgjørelse som er truffet med hjemmel i slik fullmakt skal refereres i første møte etter at avgjørelsen er truffet.

Valg av medlemmer til et arbeidsutvalg skjer ved flertallsvalg, jf. virksomhetsreglene § 7 nr. 4. Alle faste medlemmer av kirkelig fellesråd er valgbare til arbeidsutvalget.

Det er vanlig at prosten eller presten som sitter i fellesrådet velges som ett av medlemmene i arbeidsutvalget.

2.4 Valg av kirkelig administrasjonsutvalg (partssammensatt utvalg)

Kirkeloven § 35 første ledd slår fast at det skal opprettes et partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom soknene eller soknet som arbeidsgiver og de tilsatte i tilknytning til kirkelig fellesråd og menighetsråd som utøver arbeidsgiveransvar, med mindre partene avtaler at slike saker skal behandles på annen måte.

Dette utvalget skal sammensettes av representanter for rådet og representanter valgt av og blant de tilsatte. Flertallet i utvalget skal bestå av representanter for rådet. Rådet velger utvalgets leder og nestleder blant disse. Valget skal holdes som flertallsvalg, jf. virksomhetsreglene § 7 nr. 4.

2.5 Valg av andre utvalg under kirkelig fellesråd

Virksomhetsreglene § 8 åpner opp for at kirkelig fellesråd kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilt angitte oppgaver innen rådets ansvarsområde. Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat hvor ikke annet er bestemt eller følger av lov.

Det kan velges også andre enn rådets medlemmer til slike utvalg. Begge kjønn skal om mulig være representert. Valg av slike utvalg skjer ved flertallsvalg, jf. virksomhetsreglene § 7 nr. 4.

Oslo, 15. oktober 2019

Med vennlig hilsen

Jan Rune Fagermoen
fung. direktør

Andreas Henriksen Aarflot
fung. seksjonsleder,
juridisk seksjon